

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie z wniosku J. G. i A. G.

przy uczestnictwie M. G.

o stwierdzenie zasiedzenia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 października 2020 r.,

wniosku Sądu Rejonowego w J.

o przekazanie sprawy o sygn. akt [...] innemu sądowi równorzędnemu,

**odmawia przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Rozpoznając sprawę z wniosku J.G. i A.G. o stwierdzenie zasiedzenia (sygn. akt I Ns [...]), Sąd Rejonowy w J. pismem z dnia 7 sierpnia 2020 r. wystąpił do Sądu Najwyższego na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c. o rozważenie możliwości przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.

Postanowieniem z dnia 14 lutego 2020 r. Sąd Rejonowy w J. odmówił wyłączenia sędziego referenta od rozpoznania tej sprawy oraz odrzucił wnioski w tym przedmiocie sędziów Sądu Rejonowego w J.: J.F., A.R-S., M.R., M.G., U.D. R.K., A.M. i J.A.

Zdaniem wnioskującego Sądu, przedstawione okoliczności mogłyby wywołać w opinii społecznej uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawa z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U., poz. 1469 ze zm. zm., dalej jako: „ustawa nowelizująca”) dodała, z dniem 7 listopada 2019 r., art. 44¹ k.p.c., przewidujący, że Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego (§ 1); o przekazanie sprawy może wystąpić sąd właściwy (§ 2).

Kwestia właściwości sądu ma charakter konstytucyjny (por. art. 45 Konstytucji RP - zapewniający i kształtujący prawo do sądu właściwego), a instytucja uregulowana w art. 44¹ k.p.c. stanowi wyjątek od kodeksowej zasady rozpoznawania sprawy przez sąd miejscowo właściwy. W konsekwencji art. 44¹ k.p.c. powinien być interpretowany w sposób ścisły.

Do przekazania sprawy do innego sądu może zatem dojść jedynie w razie powstania okoliczności faktycznych odnoszących się do przedmiotowych lub podmiotowych cech konkretnej sprawy, świadczących jednoznacznie o tym, że rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy miejscowo i rzeczowo według przepisów k.p.c. byłoby niezgodne z interesem publicznym i sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości, albowiem godziłoby w społeczny odbiór sądu jako bezstronnego.

Wprowadzony przepis reguluje instytucję dotychczas nieznaną w postępowaniu cywilnym, lecz celem i funkcją odpowiada on przepisowi art. 37 k.p.k. (będącemu w świetle uzasadnienia projektu ustawy nowelizującej wzorem dla wprowadzonej regulacji), zgodnie z którym Sąd Najwyższy może z inicjatywy właściwego sądu przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli wymaga tego dobro sprawiedliwości.

Dokonując wykładni przepisu art. 37 k.p.k., w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu na tej podstawie, jako odstępstwo od obowiązku rozpoznania sprawy przez sąd właściwy miejscowo, jest możliwe tylko w zupełnie wyjątkowych

przypadkach, w których silne względy związane z dobrem wymiaru sprawiedliwości przemawiają za taką decyzją; chodzi o sytuacje, które mogą wywierać realny wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać przekonanie (choćby mylne) o braku warunków do rozpoznania w danym sądzie sprawy w sposób obiektywny (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 1995 r., III KO 34/95, OSNKW 1995, nr 9-10, poz. 68; z dnia 10 grudnia 1999 r., III KO 98/99, nie publ.; z dnia 21 października 2008 r., IV KO 116/08, R-OSNKW 2008, poz. 2072; z dnia 13 listopada 2008 r., IV KO 130/08, R-OSNKW 2008, poz. 2280).

Argumentacja przedstawiona w uzasadnieniu wniosku Sądu Rejonowego w J. opiera się, co do zasady, na dwóch okolicznościach, które mają jednak podobny charakter. Zarówno bowiem zawód wykonywany w przeszłości przez wnioskodawczynię oraz wynikająca z tego tytułu znajomość z pewną grupą sędziów tamtejszego Sądu, jak też relacje towarzyskie łączące sędziego referenta i innych sędziów orzekających w tym Sądzie z synem oraz synową wnioskodawczyny mogą być ewentualnie oceniane w związku z dobrze znaną ustawie procesowej instytucją wyłączenia sędziego.

Tego typu relacje osobiste sędziego referenta oraz pewnej grupy (co wymaga podkreślenia nie wszystkich) sędziów Sądu właściwego do rozpoznania sprawy nie są wystarczające do przyjęcia, że Sąd ten nie może być postrzegany jako organ pozbawiony waloru bezstronności. W konsekwencji, przyczyny wystąpienia z powyższym wnioskiem nie wyczerpują hipotezy przepisu zamieszczonego w art. 44¹ § 1 k.p.c.

Nie jest także bez znaczenia, że przedstawione we wniosku okoliczności były już przedmiotem oceny Sądy Rejonowego w J. w ramach innego postępowania (o wyłączenie sędziego), czego wyrazem jest postanowienie z dnia 14 lutego 2020 r.

Regulacja zamieszczona w art. 44¹ k.p.c. nie może w żadnym wypadku służyć ani do zastępowania, ani do swoistego kontrolowania stosowania instytucji wyłączenia sędziego z mocy prawa - art. 48 k.p.c. (*iudex inhabilis*) oraz na wniosek strony - art. 49 k.p.c. (*iudex suspectus*).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw